



PATRIARHIA ROMÂNĂ



MINISTERUL EDUCAȚIEI



NOI DĂM TONUL!

UNIVERSITATEA
NAȚIONALĂ DE
MUZICĂ
BUCUREȘTI

Fondată în 1864



Festival-concurs național de muzică bisericească
„Lăudați pe Domnul!”
Conferința internațională

200 de ani de românire.
Imnografi și cântăreți bisericești
pe teritoriul românesc

Miercuri, 25 septembrie 2023, 10:00 AM – 18:30 PM
Sala Auditorium, Universitatea Națională de Muzică București
Coordonator: Nicolae Gheorghită

Participanți:

Maria ALEXANDRU, Achilles CHALDAIAKIS, Elena CHIRCEV, Veronica DEMENESCU, Nicolae GHEORGHITĂ, Vasile GRĂJDIAN, Stelian IONAȘCU, Zaharia MATEI, Cristian MAZILITĂ, Costin MOISIL, Adrian SÂRBU

Miercuri, 25 octombrie

Loc de desfășurare: Sala Auditorium, Universitatea Națională de Muzică București

Adresă: Strada Știrbei Vodă 33, Sector 1, 010102, București

10:00-11:00

Keynote speaker

Maria ALEXANDRU, Universitatea „Aristotel” din Tesalonic

Arta Psaltică și Muzicologia Bizantină în România dintr-o perspectivă internațională

11:00-11:30

Pauză

11:30-14:00

Sesiunea I

Moderator: **Elena CHIRCEV**

Achilleas CHALDAIAKIS, National & Kapodistrian University of Athens

The “Key of the Ancient Byzantine Notation”

Nicolae GHEORGHITĂ, Universitatea Națională de Muzică din București

Tipăriturile muzicale psaltice ale ieromonahului Macarie la Viena în 1823. Considerații estetice

Stelian IONAȘCU, Universitatea din București,

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”

Variantele corale ale Prohodului Domnului

Pauză de prânz

14:00-15:00

15:00-17:00

Sesiunea a II-a

Moderator: **Nicolae GHEORGHITĂ**

Elena CHIRCEV, Academia Națională „Gheorghe Dima” din Cluj- Napoca

Elemente de didactică muzicală în scrierile lui Macarie și Anton Pann

Vasile GRĂJDIAN, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu,

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”

Problemele unei schimbări de paradigmă: introducerea tiparului muzical în Biserica Ortodoxă Română – Ieromonahul Macarie, Gavriil Musicescu, Dimitrie Cunțan

Costin MOISIL, Universitatea Națională de Muzică din București

Românirea cântărilor, dincolo de meșteșugul muzical

Adrian SÂRBU, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași

Opera de reeditare a Irmologhionului lui Macarie. De la carte psaltică la material didactic

Pauză

17:00-17:30

Sesiunea a III-a

Moderator: **Vasile GRĂJDIAN**

17:30-19:00

Veronica DEMENESCU, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad
Cântarea bisericească ortodoxă din Banat. Istorie și actualitate

Cristian MAZILIȚA, Universitatea din Craiova,
Facultatea de Teologie Ortodoxă
O istorie a muzicii bizantine în imagini - chipuri de melozi, imnografi și protopsalți

Zaharia MATEI, Universitatea din București,
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”
Ieromonahul Macarie Protopsaltul – inspirat traducător și compozitor al (anti)- axioanelor praznicale

Rezumate

Maria ALEXANDRU, *Arta Psaltică și Muzicologia Bizantină în România dintr-o perspectivă internațională*

În comunicarea de față dorim să prezentăm aspecte centrale ale cântării psaltice de pe teritoriul României cu referire la marii ei creatori de-a lungul veacurilor, precum și la renașterea artei psaltice în țara noastră în ultimele decenii. De asemeni, dorim să conturăm aportul important al acestei tradiții liturgice muzicale precum și al muzicologiei bizantine din România în promovarea Studiilor Muzicale Bizantine pe plan internațional în trecut și astăzi.

Achilleas CHALDAIAKIS, *The "Key of the Ancient Byzantine Notation"*

To worldwide Byzantino-musicologists the high acclaimed study of the famous musician Panagiotes Kiltzanides from Bursa, entitled "*Key of the Ancient Byzantine Notation*" is undoubtedly well known and largely commented; interestingly, the writer of this book has published a relevant "note of crucial importance" at the end of his book *Doxastarion, composed by Peter the Peloponnesian*, 2nd volume, (Constantinople, 1886), α'-γ'; additionally, K. A. Psachos, has published in the musical newspaper *Formigx* an article, under the title "The issue of the Ancient Method of the stenographical Byzantine Notation and the book of Panagiotes Kiltzanides", through which one can follow the entire history of the long effort on the same book's publication, after the death of his writer; the book was about to be published, as one can read in a rough draft of an epistle, written by the aforementioned K. A. Psachos and recently published by the present author: *It was with great pleasure to be informed that the very honored expatriate in Russia Gregory Marasles took over the expenses of the publication, in the 'Marasleios Library', of the manuscript of the late Hadzi Panagiotes Kiltzanides from Bursa, a book titled: 'The Key of the Ancient Byzantine Notation'; the title itself is sufficient in order for someone to understand the difficulties that imply the printed publication, particularly for the very first time, of a music book written according to the Ancient Notation of the Byzantine Music; that is because almost no one of the Greek musicians really knows the complexity of the Ancient Notation of the Byzantine Music and mainly no one of the Greek publishers knows the way to typographically use the same Notation [...] I anticipate the most immediate publication of this welcoming book, which will be of great help for those who deal with the Ancient Notation of the Byzantine Music.*

Nevertheless, the book under discussion didn't ever publish; till nowadays it is considered as missing; the present paper is dealing with some newly raised information as far as this "missing" book is concerned.

Elena CHIRCEV, *Elemente de didactică muzicală în scrierile lui Macarie și Anton Pann*

Termenul *didactica* a fost utilizat pentru prima dată la începutul secolului al XVII-lea și consacrat prin lucrarea *Didactica Magna* scrisă de Jan Amos Comenius (1592-1670) și publicată în limba latină, în anul 1657. Perioada în care s-a răspândit lucrarea generatoare a științelor pedagogice coincide cu cea în care apare, în manuscrisele muzicale bizantine, cunoscutul *Tropar al lui Hrisafi către ucenici*. Acest poem pedagogic a fost tradus și în limba română de Filothei sin Agăi Jipei, care l-a notat în propedia din *Psaltichia rumanească* (1713). Didactica, definită de Comenius drept arta de a învăța pe alții bine, se afirmă timid în spațiul românesc, în secolul al XIX-lea, o dată cu organizarea învățământului bisericesc după înscăunarea Mitropolitului Dionisie Lupu și tipărirea primelor gramatici ale muzicii psaltice. Primele repere metodice ale predării muzicii psaltice au fost formulate de Ieromonahul Macarie în 1825, în calitatea sa de epistat al școlilor nou înființate, într-un document adresat dascălilor de cântări bisericești. După două decenii, Anton Pann tipărea în încheierea lucrării sale teoretice un text numit *Metod*, o combinație de programă școlară și ghid metodologic pentru învățarea

muzicii psaltice. Lucrarea evidențiază contribuția celor doi mari psalți de la începutul secolului al XIX-lea la conturarea unor metode, procedee și mijloace didactice potrivite educației muzicale din școlile nou înființate în Țara Românească.

Veronica DEMENESCU, *Cântarea bisericească ortodoxă din Banat. Istorie și actualitate*

Studiul nostru are ca scop actualizarea informațiilor cu privire la practica muzicală în bisericile ortodoxe din Banat. În acest sens, vom aborda fenomenul sub aspect comparativ pe întreg teritoriul Banatului istoric, care cuprinde Banatul românesc și cel sârbesc.

Specificul variantei bănățene a fost cercetat pe larg în trecut, de către muzicologi ca: Gheorghe Ciobanu, Traian Mârza, Terențius Bugariu, Timotei Popovici, Ioan Brie, Vasile Vărădeanu, Gheorghe Firca, Nicolae Belean, Iosif Velceanu, Zeno Vancea, Octavian Lazăr Cosma, Titus Moiescu sau Nicu Moldoveanu și a redevenit o temă actuală de cercetare pentru tânăra generație de teologi și cântăreți, materializată în publicațiile autorilor Constanța Cristescu, Eudjen Cinc, Adrian Călin Boba, Ion Alexandru Ardereanu.

De-a lungul timpului s-au consemnat și contribuții remarcabile la prezervarea variantei bănățene de muzică bisericească, ca urmare a eforturilor unor compozitori și muzicieni precum: Sabin Drăgoi, Antoniu Sequens, Ion Vidu, Timotei Popovici, Cornel Givulescu, Vasile Ijac, Zeno Vancea, Nicolae Ștefu, Terențiu Bugariu, Dimitrie Cunțan, Nicolae Fini, Trifon Lugojan, Atanasie Lipovan și nu în ultimul rând Dimitrie Cusma, Ioan Teodorovici și Gheorghe Dobrian, cei care au contribuit la "oficializarea" cântării bisericești din Mitropolia Banatului.

Cea mai mare parte a creațiilor muzicale destinate cântării bisericești din Banat se află în circulație și se regăsește în cadrul serviciului religios din zilele noastre în mediul rural și în Banatul sârbesc, dar în același timp, creații care au făcut parte din repertoriul bisericesc în trecut, au rămas în faza de manuscris și se regăsesc în arhive, din motive diverse.

Conform cercetărilor recente, se remarcă tendința de uniformizare a cântării bisericești în Banat și adoptarea stilului psaltic, astfel consemnarea, sistematizarea și valorificarea patrimoniului repertoriului bănățean se declară prioritară și devine obligație de credință pentru cercetătorii bănățeni contemporani, a căror misiune este aceea de contribui la filele de istorie, prin studierea arhivelor.

Nicolae GHEORGHITĂ, *Tipăriturile muzicale psaltice ale ieromonahului Macarie la Viena în 1823. Considerații estetice*

În acest studiu voi încerca să prezint avatarul publicării la Viena, în 1823, a primelor cărți de muzică psaltică în limba română, editate de Macarie Ieromonahul, precum și elementele estetice ce individualizează aceste publicații în cadrul *corpus*-ului de lucruri similare tipărite în prima jumătate a secolului al XIX-lea în lumea ortodoxă. Cercetarea se bazează pe cele trei lucrări psaltice tipărite la Viena precum și pe o sursă remarcabilă de informare care sunt cele 69 de scrisori și însemnări, aflate în diferite fonduri din țară și străinătate, ce documentează acest proces editorial, cu semnificație majoră pentru cultura muzicală românească din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Toate aceste documente acoperă o perioadă de 43 ani (1820-1863) și sunt redactate în română, greacă, sârbă și germană, fiind traduse, editate și publicate în 1985 de regretatul muzicolog Titus Moiescu.

Vasile GRĂJDIAN, *Problemele unei schimbări de paradigmă: introducerea tiparului muzical în Biserica Ortodoxă Română – Ieromonahul Macarie, Gavriil Musicescu, Dimitrie Cunțan*

În contextul istoric al României secolului al XIX-lea, de structurare națională și modernizare occidental-europeană, introducerea tiparului muzical a constituit o schimbare radicală pentru cântarea liturgică ortodoxă, de tradiție bizantină, manuscrisă și orală. Trepte ale acestei schimbări pot fi observate, mai întâi prin introducerea tiparului *psaltic* în limba română de Ieromonahul Macarie, începând cu anul 1823, apoi, din 1883, prin primele *transcrieri* tipărite de muzică psaltică în notație

liniară occidentală, datorate lui Gavriil Musicescu și colaboratorilor săi, activitate căreia i-a premers în 1879 notarea și tipărirea directă în notație liniară a unei tradiții muzical-bisericești *orale* (ortodoxe și regionale) de către Silvestru Morariu Andrievici în Bucovina, urmat de Dimitrie Cunțan(u) cu cartea tipărită la Sibiu în 1890. Dificultățile răspândirii primelor tiraje în mediul bisericesc (legat de vânzarea exemplarelor, recuperarea cheltuielilor de tipărire, aprobarea folosirii în Biserică/școli etc.) poate sugera întrebări/concluzii privind acceptarea în rândul cântăreților bisericești a schimbării unor „obișnuințe” sau chiar a unei tradiții (?) *orale și manuscrise* – definită în termenii *comuniunii* liturgice „de proximitate”, în particular între cântăreții de vârste diferite, între învățător și ucenic – în favoarea introducerii unui „mediu” de *comunicare* relativ autonom în raport cu relația interpersonală „i-mediată” cu „aproapele” și paralel cu cultivarea „încrederei” în capacitatea mediului tipografic de a transmite singur și suficient informația muzicală (consecința eficienței/fidelității acustice a notației muzicale nou adoptate, dar și a capacității transmisiei de „masă” a noului mediu, către cât mai mulți oameni, chiar „îndepărtați” spațial/temporal). Această nouă „încredere” în virtuțile comunicaționale ale unui dispozitiv mecanic/tehnice pare a pregăti încrederea în alte, viitoare „fono-grafii” și medii „de amplificare” și/sau „de transmitere”, și mai tehnologice, și mai îndepărtate de vechea paradigmă a „apropierii” liturgice, către vremurile tot mai contemporane nouă.

Stelian IONAȘCU, Variantele corale ale Prohodului Domnului

Una dintre cele mai cunoscute cântări din repertoriul bisericesc ortodox și mai colportate broșuri sub diferite forme și aspecte cu o cântare bisericească, pare a fi *Prohodul Domnului*. Cu o istorie controversată privind vechimea și autorul acestui poem liturgic de mari dimensiuni în trei stări, *Prohodul Domnului* este supus unui proces de permanentă innoire, mai întâi de la limba greacă la limba română, de la proză la definitivarea textului după principiul homotoniei și isoritmiei, și, mai nou la variante armonice pentru cor mixt.

Studiul de față prezintă cele mai cunoscute variante corale ale *Prohodului Domnului*, aparținând unor compozitori consacrați în câmpul muzicii liturgice corale românești: Al. Fectenmacher, D. G. Kiriac, Gavriil Musicescu, Gheorghe Cucu, I. D. Chirescu, N. Lungu, I. D. Petrescu și Paul Constantinescu. Asemănările și deosebiri compoziționale dovedesc încă odată că armonia modală are libertate deplină în fața aceleiași linii melodice, astfel încât, concluziile noastre vin să cuantifice potențialul coral pentru această cântare desfășurată în varianta antifonică și să afișeze punctele forte și slabe ale acestor variante corale.

Zaharia MATEI, Ieromonahul Macarie Protopsaltul – inspirat traducător și compozitor al (anti)-axioanelor praznicale

Anul acesta s-au împlinit două secole de când Ieromonahul Macarie Protopsaltul, dascălul și părintele psaltichiei românești, a tipărit la Viena primele trei cărți de muzică bisericească în limba română (în notație hrisantică), în condiții grafice de excepție. După însăși dorința sa, era imperios necesară tipărirea de cărți de psaltichie în limba română pentru răspândirea și impunerea cât mai rapidă a cântării românești în strana Bisericii. O parte însemnată a repertoriului tradus și compus de Macarie se cântă și astăzi în bisericile noastre cu același aplomb și cu recunoștință și admirație față de creatorul lor. Astfel, *Anastasimatarul* său reprezintă, am putea spune, cartea de referință pentru cântările Vecerniei și Utreniei, de asemenea, axioanele duminicale au o deosebită dulceață melodică, iar *Prohodul Domnului*, aranjat după regulile metricii bizantine și tipărit la Buzău, la inițiativa Episcopului Chesarie, în anul 1836, rămâne până în zilele noastre cea mai bună ediție și totodată sursa tuturor edițiilor românești de până acum. Dar, dintre toate cântările alcătuite de acest maestru iscusit, (anti)-axioanele praznicale sau sărbătorești sunt cele mai cunoscute, iubite și cântate de toată suflarea românească. Practica de strană a cântăreților le-a consacrat, certificând faptul că acestea sunt cele mai reușite, deși repertoriul psaltic românesc conține și alte rânduri de astfel de cântări. Toate acestea au la bază variantele grecești compuse de Petru Lampadarie, cel mai mare compozitor și interpret grec din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, care sunt cuprinse în *Irmologhionul* său. Talentul,

inspirația și măiestria lui Macarie Protopsaltul au făcut ca traducerea românești realizate de el să le întrecă pe cele originale în privința înfrumusețării (îndulcirilor) melodice, fapt ce rezultă din compararea acestora. Astfel, tema pe care mi-am fixat-o spre a fi prezentată la Universitatea Națională de Muzică din București are în vedere să confirme acest lucru, și totodată să se constituie într-un act de cinstită și recunoștință față de marele protopsalt român.

Cristian MAZILIȚA, *O istorie a muzicii bizantine în imagini - chipuri de melozi, imnografi și protopsalți*

Anul 2023 declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca „An omagial al pastorației persoanelor vârstnice” și „Anul comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești (psalți)” în Patriarhia Română este anul în care atenția noastră se îndreaptă către cei care, de-a lungul istoriei au trudit la propășirea unei arte care a străbătut veacurile și care facilitează apropierea credinciosului de Dumnezeu – muzica psaltică.

În anul 2013, la sediul Episcopiei Severinului și Strehaiei am avut șansa ca prin binecuvântarea și purtarea de grijă a Preasfințitului Părinte Nicodim, să realizăm o *sumară istorie în imagini a evoluției muzicii psaltice începând din primele veacuri creștine până după reforma muzicii psaltice de la Consantinopol din 1814*. Acest lucru a fost posibil prin ajutorul și efortul talentatului pictor Costel Olarean, care a acceptat provocarea realizării acestei istorii în imagini unicat în România, poate și în lume. Întrucât un capitol al lucrării mele de doctorat viza analiza *Manuscriselor și tipăriturilor liturgice și muzicale în Mehedinți*, precum și punerea în lumină a *Manuscrisului grecesc nr. 9 de la Arhivele Naționale din Drobeta Turnu-Severin – studiu de caz* – unde am încercat analiza acestui manuscris unicat la noi în țară, în care se tratează aspecte inedite din teoria veche a muzicii bizantine (*metrofonie și paralaghie, modurile mediane, sistemul trohos, hironomie și erminia despre tererem-uri*, etc.), încercând o abordare teologică a acestui gen de cântare al idiomului calofonic numit: *kratima*, ne-am hotărât să zugrăvim pe pereții acestei săli concepte teoretice fundamentale din muzica bizantină, precum și chipuri de melozi, imnografi și protopsalți care au trudit de-a lungul istoriei la evoluția acestei arte, cele mai reprezentative chipuri și simboluri care, într-un spațiu limitat să pună, totuși, în lumină evoluția artei muzicale psaltice. Această alegere era cu atât mai evidentă, încrucât unul din spațiile vecine acestei săli este dedicat păstrării și conservării de manuscrise, cărți vechi și rare (Minee, Sfinte Evanghelii, Octoihuri, Ceasloave cu slove chirilice), provenite de la bisericile din județul Mehedinți.

Costin MOISIL, *Românirea cântărilor, dincolo de meșteșugul muzical*

„Românirea” cântărilor este văzută adesea ca un proces îndelungat, cu mai multe etape, realizat de o serie de muzicieni talentați. Îmi propun ca, în prezentarea mea, să discut alți factori importanți care au contribuit la succesul întreprinderilor psalticilor care au realizat românirea, de la începutul secolului al XIX-lea și până în zilele noastre: sprijinul instituțional, poziția de prestigiu a psaltului, accesibilitatea tehnologiei, circumstanțele social-politice.

Adrian SÂRBU, *Opera de reeditare a Irmologhionului lui Macarie. De la carte psaltică la material didactic*

Anul acesta se împlinesc două sute de ani de la prima tipăritură psaltică în limba română, realizată la 1820, de către marele compozitor Macarie Ieromonahul la Viena. Este o întreită lucrare, reprezentată prin două volume practice, *Anastasimatarul și Irmologhionul-Catavasier* pe de o parte și prin *Theoretikon*, pe de altă parte.

Opera de reeditare a *Irmologhionului* tălmăcit în românește de Macarie reprezintă nu doar o simplă tehnoredactare a partiturilor psaltice, ci o amplă inițiativă de alcătuire a unui material didactic și de studiu, ce a implicat revizuirea și actualizarea textelor imnografice în conformitate cu ultimele cărți liturgice editate de Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă; revizuirea textelor muzicale și

corectura ortografiei notației; notarea isoanelor; notarea elementelor de ritm, pentru a veni în sprijinul celor ce doresc să aprofundeze ritmica și gestică dirijorală în Arta Psaltică.

O bogată anexă adună laolaltă, pentru prima dată, toate catavasiile de peste an, în varianta pe scurt. Acestea sunt semnate de autori precum I. Popescu-Pasărea, Visarion Duhovnicul, Anton Pann, Ștefanache Popescu. Astfel, în această carte se poate găsi repertoriul integral al catavasiilor necesare pentru întregul an bisericesc atât pe larg cât și pe scurt.

În debutul lucrării, un amplu studiu prezintă informații cu privire la toate aspectele ce au fost revizuite și oferă o posibilă interpretare a controversatei Prefețe semnate de către Macarie Ieromonahul.

Biografii

Maria ALEXANDRU a urmat studii la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” de la București (astăzi Universitatea Națională de Muzică București), la Universitatea din Bonn și la Universitatea din Copenhaga, unde a obținut doctoratul pe teme de paleografie muzicală bizantină în anul 2000. Actualmente este profesor universitar la Școala de Studii Muzicale a Universității *Aristotel* din Tesalonic, unde predă muzica bizantină. Este autorul mai multor cărți și articole de specialitate, membru al Societății Internaționale de Muzicologie ș.a. De asemeni conduce Echipa de Paleografie Muzicală Bizantină „Chrysorrhemon”, Ansamblul de muzică răsăriteană „Psaltira” și Corul Feminin Bizantin „Sfânta Anisia” la Tesalonic. Pentru activitatea sa a primit mai multe distincții.

Achilleas G. CHALDAIAKIS is Professor of Byzantine Musicology and Psaltic Art at the Department of Music Studies of the School of Philosophy of the NKUA. He teaches on both undergraduate and postgraduate level at the NKUA, but also at other Universities and Institutes. His published scientific work comprises more than 200 studies (monographs, articles, entries in encyclopædias, papers in conferences, essays in various collective volumes and scientific reviews, etc.), mostly on various subjects (theoretical, historical, aesthetical, etc.) pertaining to the field of Byzantine Musicology and Psaltic Art. He participates in Conferences both in Greece and abroad and is a member of the scientific and organizing committees in most of them. He is also an active member of various international scientific societies whose activities are focused on Byzantine musicological studies. At the same time, he is the director of an artistic group of international renown, the choir *The Maestros of the Psaltic Art*. With this choir he has given, up to the present day, more than 400 performances in Europe, Asia, America and Australia and has appeared in Radio and TV shows in Greece and abroad. He also is an internationally recognized chanter, i.e. an artist-performer of Byzantine Music and he has recorded, alone or with various ensembles, often under his own direction, Byzantine hymns – several of them were discovered by himself in the frame of his parallel academic research – or even musical examples of Secular or Folk Music and compositions of Contemporary Music as well. His whole activity as an internationally recognized musician in his twofold quality, both as a scientific researcher and University Professor and as an artist, interpreter, and director of musical ensembles, explores new paths toward a global, multifaceted and innovative, approach to Byzantine Musicology and Psaltic Art.

Elena CHIRCEV este muzicolog, bizantinolog, profesor la Facultatea de Teorie a Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, Catedra de Muzicologie, discipline: *Sisteme de educație muzicală* (ciclul I/B.A.), *Istoria și paleografia muzicii bizantine și Repertoriul didactic vocal* (ciclul II/M.A.). Decan al Facultății de Teorie a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”. Doctor în muzicologie din 1998, cu o teză în domeniul muzicii bizantine. Participări la simpozioane naționale și internaționale. Numeroase studii și articole publicate în reviste de specialitate. Cărți publicate: *Muzica românească de tradiție bizantină între neume și portative*, vol. I, II (2002). Realizator radiofonic pentru postul de radio „Renașterea” din 1999 (postul de radio al Mitropoliei Ortodoxe a Clujului).

Veronica Laura DEMENESCU s-a născut în 23 octombrie 1972 la Timișoara. A studiat pianul timp de 12 ani la Liceul de Muzică Ion Vidu din Timișoara, apoi și-a continuat studiile la Facultatea de Muzică a Universității de Vest din Timișoara și la Universitatea Națională de Muzică din București. În anul 2007 a obținut titlul de Doctor în muzică, iar în anul 2018 a obținut atestatul de abilitare.

În prezent, activează ca Prof. univ. la Universitatea *Aurel Vlaicu* din Arad, conducător de doctorat la Universitatea din Oradea și Președinte al *Societății Internaționale de Studii Muzicale*.

Activitatea sa profesională este centrată pe educație, management cultural și artistic, cercetare științifică și este valorificată prin activități specifice: fondator al *Congresului de Muzicologie* – Timișoara, al Simpozionului Internațional *Muzica și Medicina*, al Simpozionului *Cultură, tradiție, artă în spațiul intercultural al românilor din diaspora*, fondator al Festivalului de muzică corală religioasă

Te Deum Laudamus – Vârșeț, Serbia, fondator și director editorial a patru reviste incluse în baze de date internaționale, organizator a peste 300 de acțiuni culturale în țară și în străinătate, director în peste 50 de proiecte culturale finanțate prin competiție de către Consiliul Județean Timiș, Consiliul Local și Primăria Timișoara, Ministerul Culturii, Departamentul pentru Români de Pretutindeni, Fondul Social European, AFIR, ș.a. Este membru în colectivele de redacție a 12 reviste de specialitate din țară și din străinătate, membru în 12 asociații profesionale naționale și internaționale, membru în juriile unor concursuri naționale și internaționale, coordonator al Colecției MuzArt – Editura Eurostampa – Timișoara.

În anul 2010 a fost distinsă cu Premiul de excelență de către Universitatea de Vest din Timișoara, iar în anul 2020 a obținut Premiul de excelență pentru activitatea științifică, din partea Universității Aurel Vlaicu din Arad.

Nicolae GHEORGHITĂ a studiat la Universitatea Națională de Muzică din București (Muzică Bizantină și Muzicologie), s-a specializat la Atena și Salonic și a deținut burse de cercetare la Cambridge (Marea Britanie), Sankt Petersburg și Veneția. De asemenea, a urmat două programe post-doctorale la Colegiul Noua Europă și la Institutul Muzical pentru Studii Doctorale din București (UNMB). Nicolae Gheorghită fost distins cu premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru volumele *Byzantine Music between Constantinople and the Danubian Principalities: Studies in Byzantine Musicology* (2010) și *Musical Crossroads. Church Chants and Brass Bands at the Gates of the Orient* (2015), precum și cu Premiul Academiei Române pentru această din urmă lucrare.

În prezent, N. Gheorghită predă paleografie muzicală bizantină, stilistică muzicală și teorii ale interpretării cântecului bizantin la UNMB (unde este prorector), și este, de asemenea, dirijor și interpret al corului de muzică bizantină *Psalmodia*. Din anul 2022 este vice-președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Vasile GRĂJDIAN este preot, profesor, muzicolog, dirijor și compozitor. Născut la 1 ianuarie 1953 în București. Profesor de Muzică bisericească și Ritual la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, conducător de doctorat. Dirijor al Corului Facultății (1990-2018) și al Corului Catedralei Mitropolitane din Sibiu (1992-2007). Director pentru proiecte de cercetare (*Cercetarea sistematică și valorificarea tezaurului de oralitate al cântării de strană din bisericile Arhiepiscopiei Sibiului* 2002-2004 etc.) sau culturale (în programul *Sibiu Capitala Culturala Europeană 2007* etc.). Consultant artistic (2001-2008, 2019-2020) și secretar muzical (2014-2016) al Filarmonicii Sibiu, dirijând cca 140 concerte educative (2001-2006). Participant la cca 120 de congrese/simpozioane naționale/internaționale de muzicologie/teologie. Membru al Asociației Imnologice Internaționale (IAH, din 1992) și al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (din 2003). Președinte/director al unor fundații/asociații religioase/culturale. Autor/coautor/editor a 12/12/19 cărți, peste 150 de studii/articole în volume colective sau reviste de teologie/muzicologie. Compoziții pentru cor mixt/bărbătesc, prezentate în concert și/sau înregistrate/publicate.

Stelian IONAȘCU a studiat la Universitatea Națională de Muzică din București - Muzică bizantină (1996), master în stilistică dirijorală (1997), Facultatea de Teologie din București (1995) și doctorat în Teologie (2005). Stelian Ionașcu este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (din 2017), dirijorul coralei „Nicolae Lungu” a Patriarhiei Române (din 1993) și cadru didactic la Facultatea de Teologie Justinian Patriarhul din București (2005), unde predă teoria și practica muzicii psaltice, ansamblu coral și dirijat. Are o bogată activitate publicistică în arealul muzicologiei românești bisericești și este membru în diferite jurii de specialitate - muzică monodică și corală bisericească.

Zaharia MATEI este preot, lector universitar la disciplina „Muzică bisericească”, în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă Justinian Patriarhul a Universității din București și doctor în Teologie al Universității din București, preot la Biserica Așezămintele Brâncovenești ”Domnița Bălașa” și dirijorul Coralei Bărbătești Ortodoxe *Te Deum laudamus*. Ultimele publicații: *Preotul profesor univ. dr. Nicu*

Moldoveanu – o viață închinată slujirii lui Dumnezeu și cântării bisericești, Ed. Basilica, București, 2020; „Father and Academic Professor Nicolae M. Popescu,- Contributions to the research of the history of the Romanian Orthodox Church and Byzantine Music”, în *Teologia*, vol. 85, nr. 4, Arad, 2020, pp. 147-172; „Aspecte istorico-liturgice, pastorale și muzicale privitoare la slujba înmormântării mirenilor”, în *Altarul Reîntregirii*, the Journal of the Faculty Alba-Iulia, nr. 1, 2021, pp. 103-129, „Psalmodia în scrierile aghiografice și filocalice. Rolul acesteia în spiritualitatea monahismului ortodox”, în vol. *Pastorație și misiune în diaspora*, ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2021, pp. 97-119, (ISSTA, 2021), „Importance of respecting the rules of interpretation of the clerical chant, based on *De psalmodiae bono* by St. Nicetas of Remesiana”, în *Mitropolia Olteniei*, anul LXXIII (869-872), nr. 5-8, mai-august, 2021, pp. 199-215; „Arvo Pärt – compozitor ortodox practicant al rugăciunii isihaste și mărturisitor al spiritualității filocalice. Reflecții pe marginea lucrării intitulate „Kanon Pokajanen”, în vol. *Chipul, Numele și Slava – Frumusețea făptuitoare a rugăciunii și „esteticul isihast” al îndumnezeirii*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2022, pp. 143-166; *Anton Pann – Repertoriul tematic al creației muzicale bisericești I – Cântările Vecerniei și Utreniei*, Ed. Cuvântul Vieții, București, 2023.

Adrian-Cristian MAZILIȚA este preot și profesor. Născut la 21 februarie 1978 în Drobeta Tr. Severin. Lector universitar la catedra de Muzică bisericească și ritual la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova, Prodecan - Responsabil cu problemele studențești la nivelul Facultății (01.10.2020) și Consilier Administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei Craiovei. Dirijor al Corului Facultății (2014-prezent), al Coralei „Ierofonia” a preoților și studenților ortodocși din Craiova (2023), al Corului *Kinonia* al Episcopiei Severinului (3 CD-uri imprimate). Consilier Administrativ-bisericesc al Episcopiei Severinului și Strehaie (2004-2015). Artist liric la Opara Română din Craiova – (1998-2002). Participă la numeroase simpozioane naționale de muzicologie/teologie. Membru în comitetul editorial al revistei *Orthodox Theology in Dialogue* (ODT). Autor/editor a patru cărți și a numeroase studii/articole în volume colective/reviste de teologie/muzicologie. Compoziții psaltice și corale pentru cor bărbătesc, prezentate în concert sau publicate. Realizator de emisiuni radio la postul Radio „Lumina” al Episcopiei Severinului și în cadrul emisiunii „Lumină lină”, la Postul local „Radio-Televiziunea Severin”(RTS). Autor a numeroase imprimări materiale și CD-uri audio cu lecturi religioase.

Costin MOISIL este conferențiar la Universitatea Națională de Muzică din București, unde predă etnomuzicologie și scriere academică. Este interesat de muzica bisericească ortodoxă – cu precădere de cea bizantină – pe care o studiază atât din perspectivă muzicologică, cât și etnomuzicologică. Absolvent al secției de muzică religioasă a UNMB, Moisil și-a susținut teza de doctorat cu titlul *The Construction of the Romanian National Church Music (1821-1914)* la Universitatea din Atena, sub îndrumarea regretatei Katy Romanou.

Costin Moisil a lucrat 20 de ani în Compartimentul Etnomuzicologie al Muzeul Țăranului Român, alături de Speranța Rădulescu și Florin Iordan, participând la realizarea seriei de CD-uri de muzici tradiționale *Ethnophonie*.

În perioada 2003-2017 a fost vicepreședinte al Asociației *Nectarie Protopsaltul*. A fost bursier Odobleja al New Europe College (2012-2013) și membru al grupului de cercetare în muzicologie al aceleiași instituții (2020-2021).

Între 2015 și 2020 a fost redactor al revistei *Musicology Today: Journal of the National University of Music Bucharest*.

Adrian SÎRBU s-a născut în orașul Iași. Este absolvent al Seminarului Ortodox „Sf. Vasile cel Mare” din Iași (unde a studiat muzica psaltică alături de pr. conf. univ. dr. Florin Bucescu), este licențiat al Facultății de Teologie Ortodoxă "Dimitru Stăniloae" din Iași și al cursurilor de Master "Filosofie creștină și dialog cultural", din cadrul Facultății de Filosofie a Universității „Al.I.Cuza” din Iași.

De asemenea, este licențiat al Facultății de Compoziție, Muzicologie, Pedagogie Muzicală și Teatru a Universității Naționale de Arte "George Enescu" din Iași, cu specializarea *Pedagogie Muzicală*.

Este licențiat al Conservatorului de Stat din Atena (catedra prof. Lykourgos Angelopoulos) și al cursurilor de Master ale aceluiași conservator (catedra prof. dr. Georgios Konstantinou). Este absolvent al Școlii de Muzică Psaltică „Izvorul Tămăduirii” din Atena (catedra prof. Konstas Angelidis). A desfășurat proiecte de cercetare muzicală alături de profesori de cânt gregorian ai Conservatorului Echternach (Luxembourg). Lucrarea de doctorat cu tema *Ifos și țesătură muzicală în tradiția psaltică din Moldova din sec. XVIII până astăzi* a fost realizată sub îndrumarea prof. univ. dr. Maria Alexandru la Universitatea *Aristotel* din Tesalonic.

Este fondatorul și dirijorul corului psaltic „Byzantion” (din 1997), cu care a participat la numeroase festivaluri din Europa și cu care a înregistrat peste 15 albume audio și fondatorul Corului psaltic de copii „Mini Byzantion” (din 2022). A fost dirijor al corului mixt „Nicolaus” (2005 - 2012) și membru al Corului Bizantin Grec din Atena. Din 2010 este membru al grupului „Graindelavoix” din Anvers (Belgia) cu care a participat la numeroase masterclass-uri, proiecte de cercetare și de interpretare a muzicii medievale. Este solist colaborator al Ansamblului *La Tempête* (Paris, dirijor Simon Pierre Bestion) și al Ansamblului *MusicAeterna* (Sankt Petersburg, dirijor Theodoros Currentzis).

Din 2007, este Director Artistic al Masterclass-ului Internațional de Cânt Bizantin de la Iași, co-organizator al Festivalului de Muzică Bizantină de la Iași, Președinte al Asociației Culturale „Byzantion” și Lector în cadrul Secției de Muzică Religioasă a Universității Naționale „G. Enescu” din Iași.